

Com es va introduir el castellà a Catalunya?

Autor: Enric Gomà

Data de publicació: 30-09-2021

L'escriptor Enric Gomà va publicar el febrer del 2020 el llibre "El castellà, la llengua del costat", coincidint amb la polèmica que va suscitar al Parlament una intervenció de la diputada de JxCat i alcaldessa de Vic, Anna Erra, sobre no parlar sempre en castellà amb qualsevol persona que pel seu aspecte físic o pel seu nom no sembli catalana. TV3 el va entrevistar el 19 de febrer del 2020. Heus ací el video de l'entrevista, que dura 23 minuts. Hi explica com reberen els catalans la progressiva consolidació del castellà al Principat des del segle XVI fins a començaments del segle XX. Era la llengua del poder. A començaments del segle XIX només un 1% de catalans sabien castellà. N'hem transcrit alguns fragments. Pensem que un bon complement és la lectura del llibre "Inquisició i Decadència, orígens del genocidi lingüístic a Catalunya" d'En Jordi Bilbeny.

"És un llibre que explica quina relació vam tenir els catalans amb el castellà des del segle XV fins a inicis del segle XX. Què en pensàvem, del castellà a Catalunya? Quines relacions hi teníem? Quines valoracions ens provocava?. S'ha parlat poc del castellà a Catalunya. Ha estat molt poc estudiat. L'espai cronològic del llibre acaba el 1870: quan arriba la primera família aragonesa. El 1800 el castellà el saben parlar un 1% de la població: els soldats, alguns capellans, els del cadastre i els jutges. Els catalans han volgut parlar castellà: sigui davant dels virreis, davant dels inquisidors davant dels jutges, davant dels abats, davant dels bisbes. I és que el castellà era una llengua forta, una llengua de poder. Quan venien soldats de Castella, un se les havia d'apanyar com podia. Sabia una mica de castellà la gent que vivia a les poblacions del camí ral que anava cap a Madrid: Cervera, Tàrrrega i Lleida. En canvi, poblacions com la Seu d'Urgell o Arbúcies no el rascaven. Es evident que fins al 1900 els catalans no sabien castellà perquè no el necessitaven. Amb tot, sí que es va descobrir al XVIII que el castellà era llengua comercial, per fer diners. I és per això que els fills de la burgesia l'aprenien per comercialitzar amb Amèrica i la resta d'Espanya. Els mestres ensenyaven castellà als nens. Ara bé, quan aquests sortien de l'escola se'ls esborrava tot perquè no tenien ocasió de practicar-lo ni d'escoltar-lo. No en tenien competència passiva. El castellà fins al 1870 no era sinó la llengua del poder. Després amb la immigració castellanoparlant la cosa canvia. Com a llengua de poder ha estat una llengua antipàtica. Quan algú parlava castellà es

creia que ja havia arribat la tropa. És a dir, els soldats que saquejaven, violaven, robaven o insultaven. Qui van ser els primers que van parlar castellà a Catalunya? Doncs els inquisidors. El rei Ferran II va fer venir a Montserrat un abat i tot de monjos de Valladolid que usaven només el castellà". [...] En Gomà parla d'una obra d'En Sergio Vila Sanjuan que s'intitula Seis siglos de cultura catalana en castellano en Cataluña. L'autor d'aquesta obra fa "una tria d'autors catalans que escriuen en castellà a Catalunya des del segle XVI. A partir del Barroc l'alta cultura és, a Catalunya, en castellà, perquè la cultura barroca en castellà enlluerna: Lope de Vega, Góngora o Quevedo. L'ensenyament fins a començaments del XIX és, però, totalment en català. A partir del 1838, però sobretot a partir de la llei Moyano i l'escola Nacional per a tothom arriba l'ensenyament en castellà.. Els jutges del XVIII també parlaven castellà perquè els hi obligava el Decret de Nova Planta. [...] El bilingüisme entès com a ús de dues llengües al mateix nivell mata. Només guanya la forta si no s'hi posa una discriminació positiva per a la més afeblida. [...]"